

УВОДНО САОПШТЕЊЕ
INTRODUCTORY COMMUNICATION

МЕЂУНАРОДНОПРАВНИ ВИД КОСОВСКОМЕТОХИЈСКЕ КРИЗЕ

СМИЉА АВРАМОВ

Сажетак. – Проблеми на Косову и Метохији могу се схватити, и решити, само у контексту процеса који су захватили бившу Југославију 1990/91: рат који су почели сецесионисти у Словенији и Хрватској, уз ослонац и активно учешће Немачке, Аустрије и Ватикана, а затим осталих чланица НАТО-а, под вођством САД. Био је то међународни рат, агресија против правно заштићеног субјекта међународног права – СФРЈ, у оквиру кога је вођен грађански рат с етничким и верским предзнацима. Ратна позорница се померала од Словеније преко Хрватске до Босне и Херцеговине, и најзад захватила Косово и Метохију. Да би се прикрио најтежи злочин – злочин против мира, пропаганда западних земаља приказала је та збивања као серију ратова, што се не може прихватити, ни доказати.

Званично, циљ САД на Косову, и у БиХ, јесте стварање мултиетничких држава. Ако је то тачно, онда је питање зашто су ЕУ и САД разорили Југославију, која је била и мултиетничка и мултиконфесионална? У еуфоричној клими која је завладала у Европи 1991. није се размишљало о последицама разарања Југославије, већ се удовољавало дневнополитичким интересима, у првом реду Немачке и Ватикана. Бомбардовање Србије и Црне Горе 1999. правдано је жељом да се заштите „основна људска права“ на Косову и Метохији, међутим, „решавање коначног статуса Косова и Метохије“ перфидна је игра у којој се људска права покушавају прекомпоновати у територијална, односно у одузимање од Србије њених историјских територија. Заштита људских права, и права на територијални суверенитет, одвојени су проблеми који спадају под различит правни режим. Генерална скупштина УН је у неколико резолуција истакла да право на самоопредељење не може бити основ за решавање мањинских проблема. Иза званичних саопштења САД, међутим, крије се одлучујући, геостратешки, чинилац у америчкој политици према Балкану, и посебно Косову и Метохији. Балкан је изузетно значајан део пројекта „свеобухватне геостратегије за Евроазију“: стављање НАТО амбреле над Косовом „аналогно је стављању амбреле над Западном Европом 1950“.

Као и сваку окупацију Косова и Метохије, од отоманске до нацистичко-фашистичке окупације Србије у целини, или само дела њене територије, и најновију окупацију од стране НАТО-а, и протекторат УН, српски народ платио је великом ценом. Сходно операцијама које су примениле у рату против Југославије, у Хрватској, БиХ, САД су и на Косову ангажовале своју „приватну“ војну корпорацију којој је поверена контрола над повлачењем српске војске, али и организовани изгон српског народа. „Косовски стил етничког чишћења, више од 150000 Срба“, извршила је та корпорација на исти начин као што је то учинила у Хрватској „сестринска“ корпорација. Али не само то, док је сваки од претходних

окупатора имао бар извесног осећања за културну баштину, па је поштедео историјске споменике, то није случај са садашњом окупацијом од стране НАТО-а.

Национални интереси мале земље, као што је Србија и Црна Гора, не могу бити артикулисани ван процеса у међународној заједници, али то не значи да морамо прихватити деградирајући положај. У новом геополитичком амбијенту потребно је ново осмишљавање будућности, не на бази сервилности, већ борбе за истину и примену правних правила. Са становишта општег међународног права, и Повеље УН, проблем легитимитета државе централна је тачка у решавању међународних проблема. Проблем Косова и Метохије је проблем односа државе и побуњеничке албанске етничке мањине. У цивилизованим земљама проблем мањина решава се на бази реципроцитета, али док је у Албанији српска мањина подвргнута најгрубљој тортури и асимилацији, за албанску на Косову и Метохији из геостратешких разлога тражи се формирање нове државе.

Кључне речи: Косово и Метохија, Србија, међународно право, сецесионизам, злочин против мира.

Проблеми с којима је суочена Србија и Црна Гора на Косову и Метохији не могу се схватити, а ни разрешити, ван целине процеса који су захватили простор бивше Југославије 1990/91. Реч је о рату кога су отпочеле сецесионистичке снаге у Словенији и Хрватској, уз ослонац и активно учешће Немачке, Аустрије и Ватикана, а затим и осталих чланица НАТО-а, предвођених Сједињеним Америчким Државама. Био је то међународни рат, агресија на једног правно заштићеног субјекта међународног права – СФРЈ; унутар тог рата вођен је грађански рат с етничким и верским предзнацима. Ратна позорница се померала од Словеније преко Хрватске до Босне и Херцеговине; у последњој фази захватила је територију Косова и Метохије. Да би се прикрио најтежи злочин – злочин против мира, пропаганда западних земаља приказала је збивања на тлу Југославије као серију ратова, што се ни теоријски, ни емпијски не може прихватити, ни доказати.

Међутим, проблеми су дубљи и од самог рата против Југославије. Космет је терен где се сусреће Исток и Запад, Европа и Трећи свет, Север и Југ, терен где хришћанско православље вековима пресеца пут исламском експанзионизму. Како је то умесно приметио један амерички аналитичар „све то Запад није схватио“, што је имало катастрофалне последице.¹

Сценарио косовско-метохијске драме изузетно је компликован:

– У историји српског народа Косово има централно место. То је колевка српске државности и духовности, територија где се налази највећа концентрација духовне и световне баштине српског народа, од непроцењиве вредности.

– Довођењем у питање Косова и Метохије, доводе се у питање тековине Првог и Другог светског рата, у којима је Србија учествовала на страни

¹ *Kosovo in the Heart of the Powder-keg*, Compiled and edited by Robert Elvie, Boulder, 1997, p. 494.

победничких сила, и жртвовала трећину свог становништва. Доводи се у питање валидност вишестраних уговора, којима су утврђене, не само границе, него и статус победничких сила.

— За Албанију, државу створену 1913, одлуком великих сила, Косово је само корак у њеној експанзији. Реџеп Тосја сматра да се албанско питање не своди само на Косово; он се изјашњава против поделе Косова, али и против стварања друге албанске државе на Балкану. Као и Бујар Букоши, тзв. премијер „Републике Косово“, он тражи промену граница између Србије и Албаније, затим између Македоније, Црне Горе, Грчке и Албаније.² Тешкоће у решавању албанског проблема проистичу из околности да је, за разлику од европских земаља, које су биле нације пре но што су створене државе, Албанија је постала држава пре но што је створена нација. Етногенеза Албаније, или прецизније речено појединих племена, обавијена је тамом и до данас није научно осветљена, будући да не постоје ни писани извори, ни поуздана културна баштина. Такво стање било је погодно тло за политичке и територијалне манипулације, које и данас користе Албанци на Косову.

— За САД Балкан, укључујући ту и Косово, представља саставни део евроазијске стратегије.

Данас нам је потребна историјска и научна синтеза догађања на овом простору из два основна разлога: прво што нам отвара шире видике, неопходне за решавање проблема, и друго, што је простор некадашње Југославије укљештен у неколико различитих геополитичких пројеката.

КОНТИНУИТЕТ СТРАДАЊА СРПСКОГ НАРОДА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Балкан је увек био захватан ратовима и тешким потресима кад год је дошло до промена у односима великих сила. По правилу, у тим периодима српски народ на Косову и Метохији нашао би се под ужасавајућим терором албанске мањине. У свом најоштријем виду терор се испољавао у временима када је на том простору успостављена страна окупација. Индивидуални терор тада је прерастао у колективни. Тако је било за време отоманске империје, аустроугарске окупације у Првом светском рату, нацистичко-фашистичке у Другом светском рату. Тако је и данас, када се Косово нашло под окупацијом НАТО-а, номинално под протекторатом Уједињених нација.

Историјски контекст био је различит током последња три до четири века, али уочљиве су и заједничке карактеристике. Окупатор се није укључивао у масовна убиства, пљачку имовине и прогон Срба; препуштао је то Албанцима, којима су, у овом или оном виду, повераване полицијске снаге.

² *Op. cit.*, pp. 467, 494.

Данас ту улогу има ОВК. Насиље над српским народом уклапало се у ширу политику окупатора. Подсетимо се само примера из најновије историје. У ноти Стојана Новаковића, посланика Србије у Цариграду, упућене Порти, од 14/26. маја 1898. описани су безбројни злочини које „непрестано чини непокорно и недисциплиновано арбанашко становништво против српског становништва... Убиства, паљевине, разбојништва, оскрнављење храмова, силовања, отмице, пљачкања, крађе... Арбанаси добро наоружани и поготово сигурни да неће бити кажњени дали су потпуну слободу својим свирепим нагонима, пошто њиховом фанатизму и њиховој необузданој мржњи ништа не стоји на путу. Злочини и пљачке дешавају се свакодневно, а кривци не само да нису кажњени, већ их власти и не гоне.³ Бројни су записи о зверствима које су починили Албанци над војницима и цивилима приликом повлачења српске војске 1915. кроз Албанију.

Током Другог светског рата, Албанија је имала статус сателитске државе Осовинских сила, и спроведена је фузија албанске војне силе с италијанском.

Италијанска војна команда на Косову упутила је извештај Министарству иностраних послова Италије у коме, у драматичном тону, наглашавају да су се „албански функционери на Косову предано посветили лову на Србе... Под изговором да су православци освештани непријатељи муслимана и да кују заверу против садашњег поретка, предузели су најбруталнији прогон... Срби се хапсе без разлога и присиљавају да плате огромне своте новца за своје ослобођење и бекство... Сви су Срби оптужени као екстремни националисти, а то постоји само у фантазији албанских власти“. На слободу се пуштају само они који могу да плате велике своте, а остали се интернирају или убијају; „жене деле исту судбину“. Указано је на тоталну обесправљеност српског живота, а извештај завршава речима: „све се заснива на личним и расним моментима“. Од посебног значаја у овом акту је део у коме је наглашено „да албански комунисти заузимају значајне положаје у Приштини и испољавају расну мржњу“.⁴

Италијански дипломата Умилта, који је у својству цивилног комесара придодат италијанској команди на Косову, забележио је у својим мемоарима призоре на које је наилазио на свом путу за Ђаковицу и Пећ, пролазећи кроз српска села. „Ни једна једина кућа није имала кров, све је спаљено... људи, жене лежале су на ледини без глава“.⁵ Геноцид над Србима спровођен је систематски кроз цео период рата. Злочине су отпочели качачки одреди

³ Documents diplomatiques. Correspondance concernant les actes de violence et de brigandage des Albanais dans les Vieille-Serbie (Vilayet de Kosovo), Belgrad, 1898–1899.

⁴ Archivio del l'Ufficio Storico dello Stato Maggiore dell'Esercito: All Ministero degli Affari Esteri – N.8/7 di Prot. Roma, li 28 maggio 1943. Kosovo.

⁵ Carlo Umilta, *Jugoslavia e Albania. Memoire di un diplomatico*, Garzanti, 1947, pp. 111, 112, 115.

убачени из Албаније, али су им се придружили Шиптари с Косова и из Метохије. Масакри су вршени организовано, уз пасивно посматрање окупатора.

Законом од 12. септембра 1942. квислиншка влада у Тирани прогласила је анексију Косова и Метохије и формирала посебно Министарство за тзв. „нове провинције и ослобођене крајеве“. У акту о оснивању овог Министарства истакнута је потреба да Косово постане „етнички чисто“. Три месеца пре анексије, ни мало случајно, крајем јуна, посетио је Приштину председник квислиншке владе Мустафа Круја, који је на састанку с локалним шиптарским првацима објаснио план етничког чишћења у једној реченици: „дошљаке Србе и Црногорце треба поубијати без милости и одлагања, староседеоце прогнати“. Геноцид је спровођен неописивом жестином током окупације од 1941–1944. Приликом повлачења окупаторских снага, 28. августа 1944, дивизија „Скендербег“ поклала је 428 деце у селу Велика, недалеко од Чакора. Неопходно је подсетити да је Мустафа Круја ушао у Албанију 1939, с италијанским окупационим трупама. До тада је живео у Италији и најтешње сарађивао с усташком терористичком организацијом. Још 17. марта 1933. председник терористичке организације „Косовски комитет“ Хасан Приштина, закључио је споразум с вођом усташке терористичке организације Антом Павелићем о заједничким терористичким акцијама, у циљу рушења Југославије, и успостављању границе између Хрватске и Албаније. Према томе, сарадња терористичких организација ОВК и хрватских паравојних снага у разбијању Југославије 1991–1995. није никаква случајност. Контакти су континуирано одржавани и дошли су до пуног изражаја током ратних дејстава у Хрватској од 1991–1995. Један од кључних старешина хрватских паравојних снага у акцији „Олуја“ 1995, био је „албански бригадни генерал“ Агим Чеку. Фебруара 1999, дакле само месец дана пре агресије НАТО-а на Србију и Црну Гору, Чеку прелази на Косово и заузима положај команданта ОВК. С њим на Косово долазе и хрватски плаћеници.

Италијански парламент своје везе с Албанијом поставио је у шири контекст, стварања мостобрана за економску и политичку експанзију на Балкану и према Блиском истоку. То је био и став Немачке, кога треба спровести кроз повећање албанске државе „на рачун других територија, ослобођених славенског елемента“. Анексију југословенских територија, додаје се у овом акту „попратити широким премештањем становништва“.⁶

Геноцид над Србима на Косову и Метохији током Другог светског рата не само да је остао некажњен, него се и високо исплатио. У циљу „виших социјалистичких интереса и социјалистичког интернационализма“, Национални комитет ослобођења Југославије донео је 6. марта 1945. одлуку о забрани повратка Срба и Црногораца на Косово, и њихових потомака, који су се тамо нас-

⁶ Documenti Diplomatici Italiani, V. VI, p. 819. L' Ambasciatore ai Berlino, All Ministero degli Affari Esteri. Berlino, 6. april 1941.

танили после Првог светског рата,⁷ како би се омогућио останак у њиховим домовима Албанаца који су колонизовани од стране квислиншке владе у Тирани. Тим актом 1.683 српске породице остале су без својих домова, и постале расељена лица у сопственој отаџбини. И док се у Србији спроводила најригорознија репресија над „сарадницима с окупатором“ и „класним непријатељем“ (само у Београду стрељано је без суђења у року три дана 14.000 лица), Јосип Броз је у Белом двору примио 6. априла 1945. групу истакнутих балистичких лидера, поделио им опроштај за све злочине које су починили над српским становништвом током рата. Његово поверење у екстремне албанске националисте ишло је тако далеко да је група примљена у пуној ратној опреми, што је са становишта протокола незамисливо. Броз је отишао корак даље у политици према Албанији; супротно одлукама Антинацистичке ратне коалиције, формиране 1. јануара 1942. под називом „Уједињене нације“, закључио је Уговор 1946. између социјалистичке Југославије и социјалистичке Албаније, којим је успостављена царинска и монетарна унија, као први корак у стварању социјалистичке балканске федерације. Границе двеју земаља су фактички избрисане, и даља албанизација Косова, кроз нови талас досељеника, је настављена.

Победничке силе, пре свега САД, Велика Британија и Француска заузеле су став да се Албанија мора третирати као непријатељска земља, с обзиром да је била у рату са Грчком 1940, да је учествовала у комадању Југославије 1941. заједно с осталим нацистичким земљама, а посебно да су њене војне јединице учествовале у рату на страни Осовинских сила. Дивизија под називом „Скендербег“ починила је стравичне ратне злочине о чему постоје бројни документи. Албанија није позвана, нити јој је дозвољено учешће на оснивачкој конференцији УН у Сан Франциску 1945, нити на мировној конференцији 1947. у Паризу. Јосип Броз игнорисао је све то у циљу болшевизације Балкана. Иако се Југославија налазила у изузетно тешкој ситуацији, пружила је Албанији огромну помоћ у храни, наоружању, па чак и бескаматни зајам.

По општим социолошким критеријумима етнички сукоби могу бити елиминисани бољим третирањем мањинских група и истицањем њихових достигнућа, како би се разбио комплекс мање вредности, и осећање дискриминације. Шиптарска мањина стекла је у Југославији права и статус какав није постојао нигде у свету: територијалну аутономију, школе на матерњем језику, укључујући и универзитет, позоришта, академију наука. У повлађивању мањини отишло се тако далеко да је на савезном нивоу усвојен принцип паритетне заступљености у органима власти, тако да је припадник шиптарске мањине дошао до највиших положаја у Југославији – до председника републике. У покрајини, која је имала аутономију, насупротив томе, усвојен је принцип пропорционалне заступљености, чиме су Срби и Црногорци доведени у инфериоран положај.

⁷ *Службени лист ДФ Југославије* бр. 13/1945.

Резултати политике Јосипа Броза и повлађивања шиптарској мањини били су поражавајући. Срби су били присиљавани на исељавање. Индивидуални терор са циљем колективног застрашивања, у науци познат као дидактички терор, спровођен је континуирано од 1946. Априла те године убијен је учитељ из села Рудник и неколико Срба из села Крњеуша. Старешина манастира Бинча нападнут је 13. јуна 1952, нанете су му тешке повреде и наређено да напусти Косово. У селу Стреоцу 8. септембра 1968. подвргнута је тортури угледна породица Миовића и принуђена да напусти своје имање. У селу Самодрежи, на очиглед мајке Данице, убијен је 1982. Данило Милинчић од стране емигранта из Албаније. Следеће године на зверски начин масакриран је Миодраг Шарић из села Меће. Недалеко од Гњилана 1. маја 1985. садистички је мучен и од мука је и умро Ђорђе Мартиновић. То су само неки из низа терористичких напада који су се догодили у овој покрајини. Индивидуални терор постепено је прерастао у групни почетком 80-тих, а отпочео је убиством четири припадника полиције у селу Преказ 19. маја 1981. Од тада, па све до отпочињања грађанског рата, није прошла ни једна година без терористичких аката, које су организовано предузимале поједине албанске групе.

Исељавање српског становништва под терором шиптарске мањине, уз енормни прираштај шиптарског становништва и досељавање из Албаније изменио је демографску структуру становништва. Кумулативни ефект политике, и процеса који су се одвијали на Косову и Метохији од 1945. године до данас, имао је геноцидни карактер. Међутим, преко свега се прелазило у име „социјалистичких“ принципа, и лажног „братства и јединства“. Али зато је супротна страна, с врхунским цинизмом, приказивала светској јавности стање на Косову и Метохији као кршење људских права Албанаца .

Политика албанске мањине на Косову није била независан феномен, него саставни део политике Албаније, која је показала изванредну способност прилагођавања промењеним условима на светској сцени, да би остварила своје политичке циљеве. Насиље на Косову и Метохији у периоду од 1945-2000. године било је увек политички мотивисано, али с различитим предзнацима.

Искључење Југославије 1948. из „социјалистичке заједнице“, и осуда Југославије од стране Информбироа, послужило је Албанији да раскине уговорне односе с Југославијом, и сврста се у прве борбене редове против ФНРЈ/СФРЈ. Албанија улази у најтешње односе са СССР-ом, прима огромну економску и војну помоћ, а за узврат СССР добија војне базе у Албанији. Међутим, ни тај савез није био дугог века. Након идеолошког сукоба Кине и СССР-а, Албанија раскида савез с Москвом, и закључује свеобухватни савез с Кином, кога ће, као и претходна два, максимално искористити у војне и економске циљеве. Таласи наводних „политичких противника“ Енвера Хоџе, запљуснуће Југославију током 60-тих и 70-тих година, којима је олако давано држављанство, уз злоупотребу аутономије. Након раскида савеза с Кином 1978, чије је руководство названо „саботерима револуције“ Албанија се окреће

исламским земљама. Њен ортокодни комунизам није био препрека за закључење серије уговора с Алжиром, Мароком и другим исламским земљама, од којих, и овога пута, добија помоћ. Све је то имало одраза на позицију албанске мањине на Косову и Метохији.

Идеја о „великој Албанији“ која је поникла у склопу фашистичке идеологије и служила силама Осовине само као стратешки потез, прихваћена је у послератној политици Албаније као врхунски политички циљ. Руководство Албаније, комунистичко и некомунистичко, свесно немогућности да тај циљ оствари сопственим снагама, прибегло је веома рафинираним методама: 1) савезима, што у прошлости није у потпуности успевало и 2) злоупотреби аутономије на Космету где су забележили успехе, захваљујући, у првом реду, мрачној политици Броза, али и неспособности српског комунистичког врха да сагледа позадину те политике.

Албанска мањина обезбедила је у јужној српској покрајини, у граничном појасу с матичном земљом Албанијом, бројчану надмоћ, али тиме није стекла правни наслов за стицање суверенитета, или издвајања из састава Србије. Са сличним ситуацијама биле су суочене многе земље у свету. Међународни суд правде, у случају Намибије, коју су насељавали дошљаци, заузео је сасвим одређен став да бројчана надмоћ путем насељавања, претераног наталитета једне територије или колонизације, не може бити правни наслов за стицање суверенитета над том територијом.

АГРЕСИЈА НА СРБИЈУ И ЦРНУ ГОРУ

Насилним разарањем Југославије 1991, агресијом на Србију и Црну Гору 1999. пружена је нова шанса албанској мањини за масовни терор над српским народом и пљачку српске имовине; овога пута уз ослонац на свог новог савезника – САД. Корисно је цитирати извештај италијанске војне команде за Косово из 1943, у коме, поред осталог, стоји: „Без обзира на ког будућег савезника ће се Албанија ослонити, њен захтев биће увек исти: додела дела грчке и дела српске територије, града и дистрикта Скопље, Косова и зона које су сада под немачком окупацијом.”⁸

Користећи сецесију Хрватске и Словеније, оружану побуну у тим деловима СФРЈ, албанска мањина на Косову и Метохији одржала је септембра 1991. референдум о независности покрајине, а маја 1992. „изборе“ за скупштину, након чега је уследило проглашење „Независне Републике Косова“. Реч је, не само о гажењу Устава СФРЈ, Повеље УН, него је у питању школски пример оружане побуне једне етничке мањине против државе, која поседује

⁸ Archivio del l' Ufficio Storico dello Stato Maggiore dell Esercito: Al Ministero degli Affari Esteri. No 8/8 Prot. Roma, li l. giugno 1943. Notizie dell' Albania.

историјски и међународноправни идентитет и легитимитет. Албанија је била једина земља која је признала „Републику Косово“ и пружила побуњеницима политичку и војну помоћ. Цео подухват финансирала је албанска наркомафија. Од тог доба колективни терор албанских побуњеника узимао је све шире размере. Од септембра 1991. до маја 1997. извршена су укупно 1.266 терористичка акта, у којима је погинуло 195 лица, а 264 су тешко повређена. Од 1. јануара 1998, до краја августа исте године, извршена су даља 1.132 терористичка акта, највећим делом против полиције. Убијено је 115 полицајаца, а 216 је тешко рањено, 172 цивила су масакрирана, а 158 их је тешко рањено, попаљене су бројне српске куће, разорене многе православне богомоље.⁹

Површним освртом на стање у јужној српској покрајини могло би се закључити да је реч само о понављању историје. Несумњиво да се неки прекомпоновани елементи из прошлости могу пронаћи и у савременим токовима; на пример, сатанизација и терор над српским народом, потискивање Србије с њених геостратешких и геополитичких простора, што се догодило 1914. и 1941. Међутим, то нам не сме затворити шире видике. Данас смо суочени, према налазу врхунских светских аналитичара, с једном од најтежих историјских криза у двехиљадегодишњој историји, али и с једним новим историјским процесом, чији је исход неизвестан. Проблеми Косова и Метохије морају бити сагледани у том контексту.

Процеси који су захватили Европу касних 80-тих стигли су убрзо и у Југославију, већ 1990/91, али је на том терену дошло до радикалне промене курса, кога је Запад зацртао за постхладноратовски период. У односу на све источноевропске земље Запад је изашао са захтевом промене режима и друштвено економског система, тј. враћања на стање пре изведених револуција. У односу на Југославију ултимативно је захтевано тотално разарање државе, уз историјску амнезију, и фрагментацију српског етничког простора. Тај процес се данас наставља игром око Косова и Црне Горе, па чак и Војводине. Друге алтернативе у протеклих 15 година није било, од Карингтоновог папира 1991, преко Рамбујеа, до Кумановског споразума.

Од првог дана рата који је отпочео сецесијом Словеније и Хрватске, хладним, испланираним убиствима паравојних снага, војника и официра СФРЈ који су обезбеђивали границу према Аустрији и Италији, земље НАТО-а биле су умешане у унутрашњи сукоб. Сврстале су се безрезервно уз побуњеничке паравојне снаге, а не уз легалну силу Југославије, што би било не само логично, него што произилази из Повеље УН. Легитимна војна сила ЈНА, која је по Уставу била дужна да брани територијални интегритет земље, проглашена је за „агресора“ на сопствену земљу, што ће историја забележити као својеврстан парадокс. Исти сценарио примењен је и на Косову, на коме је дошло до побуне сецесионистичких снага предвођених терористичком организацијом

⁹ *Полиција*, Београд, бр. 1/1999, стр. 3.

ОВК. Федерација америчких научника, којој је поверен задатак проучавања тероризма, сврстала је ОВК међу 113 најопаснијих терористичких организација у свету. Чланови ове организације обучавани су у камповима на територији Албаније: у Куксу, Тропоји, Пескопеји, Хазу, Круми, Фиерзи. Према налазима познатог аналитичара Кристофера Дебиса, амерички и британски официри потајно су обучавали терористе ОВК, а када је почела побуна на Косову снабдели су их оружјем.¹⁰ Немачка обавештајна служба још раније је била повезана с ОВК, како би обезбедила утицај своје земље на овом простору.

На оружану побуну реаговале су полицијске и војне снаге Југославије, што им је била обавеза на основу Устава. Сукоб је имао изразито унутрашњи карактер, који по Протоколу 2 из 1977, придодат Женевским конвенцијама из 1949. пада под надлежност унутрашњих органа. Савет безбедности УН окарактерисао је ОВК такође као терористичку организацију, а њихове акте као терористичке у Резолуцијама: 1160/1998, 1199/1998, 1203/1998. Југословенске снаге одговориле су на терористичке акте онако, како би то учинила свака суверена држава.

Оружане акције полиције и војске на Косову и Метохији биле су оштре, али у сразмери с ескалацијом тероризма. Супротно извештајима посматрача ОЕБС-а, који су били распоређени на терену Косова и Метохије од новембра 1998. до 18. марта 1999, америчка пропаганда повела је медијски и психолошки рат против Србије, оптужујући, не терористе, него искључиво војне и полицијске снаге Србије и Црне Горе због „несразмерне употребе силе“. Под притиском САД, и Савет безбедности усвојио је 31. марта 1998. Резолуцију у којој осуђује „претерану“ употребу силе од стране југословенских органа. Отпочела је затим кампања лицитирања злочинима; у Рамбујеу САД су оперисале са цифром од укупно 2.000 убијених, од чега 650 Срба а остатак Албанаца. Премијер Велике Британије, у говору одржаном поводом неуспелих преговора у Рамбујеу, указао је „на хиљаде и хиљаде невино убијених цивила“. У извештајима НАТО-а за штампу, број се стално повећавао и ишао је на десетине хиљада. Одлучујући момент у доношењу одлуке да се изврши напад на Србију, био је извештај америчког дипломате Вокера (William Walker), познатог по својим подвизима тихе ликвидације наводних непријатеља САД, и сејања страха и ужаса у Ел Салвадору.¹¹ У извештају је описан наводни масакр над 45 албанских цивила почињен од стране српске полиције у селу Рачак, 15. јануара 1999. Прве сумње у истинитост приче изнео је лист *Le Mond* од 21. јануара 1999, а сам филм о томе кога је сачинио Вокер, оцењен је као фалсификат. Коначно, фински форенсичари категорички су оспорили причу. Админис-

¹⁰ <http://www.antiwar.com/org/deliso93.html>

¹¹ Arthur Jones, El Salvador revisited: a look at declassified State Department documents – some of what U.S. government knew are when it knew it, *National Catholic Reporter*, Sept. 23, 1994.

трација председника Клинтона наступала је са снажном антисрпском кампањом. Министар спољних послова госпођа Олбрајт, је упорно инсистирала да су „српски злочини узели такав интензитет да је неопходно војно интервенирати, „како би се Албанци сачували од геноцида“. Председник САД Клинтон, захтевајући од Конгреса одобрење за рат против „српског агресора“, образложио је став да је рат неопходан „из хуманитарних разлога, али и интереса САД“. Став Клинтона усвојен је у Сенату са 58 гласова за, и 41 против. Покушај групе републиканаца да блокирају предлог није успео. Многи су за говорником изразили неповерење према свом председнику.¹² Рат против Југославије поведен је без сагласности Савета безбедности. У ствари одлука о бомбардовању донета је много раније, још 1998. како је то изјавио амерички аналитичар Џејмс Цатрас: „Све је већ било одлучено, недостајао је само повод, а за то је искоришћен Рачак“.¹³

Деветнаест земаља НАТО-а отпочеле су ваздушни напад на Србију и Црну Гору 24. марта 1999. и према америчким изворима, током 78 дана бомбардовања, с висине од преко 10.000 метара, бачено је на Србију и Црну Гору 23.000 бомби и ракета. Био је то први рат кога је повео НАТО од свог оснивања 1949. а кога је карактерисала готово незамислива несразмера између војних потенцијала нападача и нападнуте Југославије. Према оцени светских аналитичара, то и није био рат у класичном смислу, него једна врста кажњеничке експедиције какву је предузимао само Хитлер. Током тромесечног бомбардовања разорена је инфраструктура: путна мрежа, мостови, пруге, електричне централе, рафинерије нафте; разорене су и болнице, школе и стамбене четврти. Агресија НАТО-а на Југославију извршена је уз садејство терористичке организације ОВК, коју су преименовали у „ослободилачку војску Косова“. Конгрес САД, Резолуцијом 1425 од 15. априла 1999. одобрио је 20 милиона долара за обуку ОВК. Идентичан поступак примениле су САД и према паравојним снагама у БиХ и Хрватској, а све је урађено по програму „equip and train“. Побуњеници су трансформисани у полицијске снаге у склопу стратешких циљева САД на Балкану. Ратни поход против Југославије, као што је већ речено, предузет је без сагласности Савета безбедности, уз флагрантно кршење Повеље УН. Светској јавности приказан је као „хуманистички акт Алијансе, како би се спречило етничко чишћење Албанаца у том региону“. САД су наступале с позиција моралне супериорности, уз елементарно гажење и правних и моралних принципа. Британски премијер Тони Блер изјавио је да се НАТО на Косову не бори за територије него за вредности.¹⁴ Поводом 50-годишњег заседања Савета Европе, маја 1999, британски министар спољних послова Робин Кук изјавио је: „Постоје две Европе које се боре за душу овог

¹² *Washington Post*, 24 March 1999.

¹³ *Политика*, 19. новембра 2004.

¹⁴ Tony Blair, A New Generation Draws the Line, *Newsweek*, April 19, 1999.

континента. Једна још увек следи расистичку идеологију и води наш континент у пропаст. Друга, која се појавила пре 50 година, и која је произашла из Другог светског рата. Сукоб између међународне заједнице и Југославије је борба између ове две Европе. На каквом континенту ћемо живети зависи од тога која ће страна победити. То је разлог зашто ми морамо победити“.¹⁵ Европска унија на седници Савета од 22. марта 1999. подржала је став САД и НАТО-а. Многе азијске земље, насупрот томе, биле су против и након првог дана бомбардовања захтевале су обуставу; међу њима биле су Русија, Кина, Индија, Индонезија.

Председник Клинтон у говору од 10. маја 1999, дакле, пре завршетка бомбардовања, обавестио је нацију о „великој победи“ над „српским агресором“, о комплетном „уништењу оружане силе противника“, наглашавајући истовремено да Америка неће пружити помоћ Србији за обнову. Говор Клинтона оцењен је у круговима аналитичара као „опсцена хипокризија“.

Југославија, односно Србија и Црна Гора, кроз један перфидни друштвени инжењеринг преведене су у статус поражене силе. После два велика светска рата у којима се Србија борила у истим рововима с демократским Западом, из хладног рата Србија и српски народ излазе као једина поражена страна у Европи, а српска државност сведена је на нулту тачку, кроз оспоравање њеног државноправног континуитета. Тај парадокс остаће забележен као срамна страница у историји Европе.

Научни радници пошли су другим путем, и подвргли анализи статус „победника“ и „пораженог“ и одбацили методе друштвеног инжењеринга. Професор универзитета у Њујорку Бери Литучи био је најпрецизнији у својој оцени. У чланку под називом: „Амерички варваризам“ констатовао је: „Техника велике лажи је победник на Косову“. Шпански капетан Алфонсо Луис Мартин који је пилотирао авионом Ф-16 изјавио је да је на лажима Шпанија увучена у тај „брутални и дивљи рат“. Говорећи о лидерима своје земље као „марионетама“ он додаје: „председник владе, министар одбране, министар иностраних послова лажу увек када говоре о рату“, а лажу просто из незнања, јер их Пентагон и ЦИА и војнообавештајна служба не информишу. „Амерички генерали наређују, а ми војници смо обичне нуле... наш командант је више пута упућивао протест шефовима НАТО-а који су нам наређивали да нападамо цивилне циљеве. Командант је хитно добио прекоманду... у једном тренутку добили смо наређење од америчких официра да бомбардујемо избеглице у Приштини и Нишу“.¹⁶

Када је бомбардовање завршено експерти НАТО-а били су запрепашћени оценама штампе да је „Југословенска армија остала релативно нетакнута, упркос даноноћном бомбардовању, уз употребу високе технологије, ласерски

¹⁵ Robin Cook, It is Fascism that We are Fighting, *The Guardian*, May 5, 1999.

¹⁶ *Balkans Infos*, No. 35, juillet – août 1999.

навођеног оружја... Експерти су оценили да је само 14 тенкова, и незнатан број возила уништен. Југословенски систем ваздушне одбране наставио је да функционише“. Одајући признање Југословенској армији, експерти НАТО-а упућени су у Београд, како би извукли поуке за своје даље ратне подвиге.¹⁷

Један од водећих америчких теоретичара Самјуел Хантингтон у престижном часопису *Foreign Affairs* изнео је став „да је Америка пошла погрешним путем и да у очима света представља насилничку суперсилу“.

САД су правдале напад на Србију и Црну Гору кршењем хуманитарног права од стране Југословенске армије, али су ћутке прешли преко сопственог злочина – агресије на једну суверену земљу, што представља најтеже кривично дело. Америка захтева кажњавање индивидуалних повреда Женевских конвенција, а шта је с масовним убиствима која су произашла из агресије, упитао се канадски професор Мандел, уз констатацију да САД воде данас илегалне ратове, који се не могу оправдати ни са становишта морала, а ни права.¹⁸ Агресија на Србију по схватању француског аналитичара представља „велику ваздушну касапницу“ која се чак не може упоредити ни с Хитлеровим подвизима. Нацисти су водили реципрочан рат. САД је прешао на једностране масакре и покољ цивила и војника без дискриминације с висине од 10.000 метара.“¹⁹

Бомбардовање Србије и Црне Горе вршено је радиоактивним бомбама с разблаженим уранијумом и касетним бомбама. Центар за политичке студије у Лондону новембра 1999. оценио је да је „операција Савезничких снага против Југославије супротна елементарним правилима, која се могу назвати базичним правом Међународне заједнице“.²⁰ Обе врсте бомби спадају у ред недискримисаног оружја, што ће рећи оружја при чијој се употреби не може правити разлика између цивила и војника.

Бомбе с осиромашеним уранијумом трајно контаминирају животну средину, дугорочно изазивају малигна оболења, доводе до дегенеративних појава код трудница, а деца се рађају с тешким дефектима. Удар бомбе с разблаженим уранијумом доводи до високе температуре, при чему део урана сагорева у ураноксид, а део прелази у стање „аерозола“, чије се честице уносе у организам дисањем. Оксиди урана се растварају у води и могу контаминирати подземне воде, а кроз то и биљке. Деконтаминација тла, односно зона уранске радиоактивности изузетно је компликован подухват, дуготрајан и веома скуп. Према званичним подацима НАТО-а бачено је на Србију и Црну Гору укупно 30 тона осиромашеног урана за чију деконтаминацију би било потребно 4–5 милијарди долара. Последице бомбардовања су се већ испољиле код ново-

¹⁷ *National Post* (Toronto), November 21, 2002.

¹⁸ Michael Mandel, How America gets Away with Murder: Illegal Wars, Collateral Damage and Crimes against Humanity, *Literary Review of Canada*, April, 2005. p. 28.

¹⁹ *Dualpha. Revue de politique*, Paris, Numéro hors série No 2. juin 1999, p. 29.

²⁰ Mark Littman Q.C., *Do You remember Kosovo?* The Centre for Policy Studies, London, November 1999, p. 5.

рођенчади, а мноштво старијих људи оболело је од леукемије, карцинома плућа, јетре, итд. Кластер муниција представља систем оружја од којих сваки садржи неколико стотина бомбица или „субмуниције“, која се распрскава на ширем простору, у радијусу од око 150 метара. Свака кластер бомба убија одједном неколико стотина војника или цивила, и онеспособљава возила. И поред забране Америка употребљава ту врсту оружја у свим ратовима које воде на простору Азије, Африке, а сада и Европе. За време тромесечне кампање НАТО је бацио 1.800 кластер бомби, које су укупно садржавале 300.000 бомбица или „субмуниције“. Према америчким изворима између 15.000 и 90.000 бомбица остало је неексплодирано и разасуто по пољима широм Србије и Црне Горе; угрожена су сва људска бића, па и животињска.²¹ Највећи део тог оружја, 99% коришћено је против „невојних циљева“.²² Према проценама НАТО-а од завршетка бомбардовања до 2. јула 2000, заостале „бомбице“ проузроковале су смрт 47 особа, од чега 24 детета, 18 одраслих и војника КФОР-а, а тешко су рањене 101 особа, од чега 57 деце, 31 одрасли и 13 војника КФОР-а.²³ Уранијумске и касетне бомбе коришћене су у рату против Југославије уз пуно сазнање о последицама, због чега се може основано извести закључак да је тај рат имао геноцидни карактер. Наиме, након употребе описаног оружја у Ираку 1991, Пентагон је формирао комисију на челу с професором Роком (Doug Rokke) са задатком да испита последице бомбардовања. У извештају кога је поднео, констатовао је да бомбе с разблаженим уранијумом имају „радиоактивно и отровно дејство кроз дуги низ година. Последице по војнике и становништво загађених зона су изузетно опасне“.²⁴ С обзиром на последице употребе уранијумског оружја, поједини теоретичари квалификују агресију на Југославију и као „еколошки тероризам“.

ОКУПАЦИЈА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Окончање ратних дејстава НАТО-а против Југославије уследило је Резолуцијом Савета безбедности 1244 од 10. јуна 1999, дакле одлуком међународног тела, а не споразумом између зараћених страна. Резолуција у уводном делу потврђује „приврженост свих држава чланица суверенитету и територијалном интегритету СР Југославије“; истовремено налаже повлачење „свих војних, полицијских и паравојних снага“, уз истовремено распоређивање међународних војних снага на Косову и Метохији и „цивилног при-

²¹ Virgil Wiele, *Footprints of Death: Cluster bombs as indiscriminate Weapons under International Humanitarian Law*, *Michigan Journal of International Law*, V. 21, No. 1/2000, pp. 95–96.

²² *Op. cit.*, 109

²³ *Op. Cit.*, 137.

²⁴ *Tageszeitung*, 8. Mai 1999.

суства на Косову под покровитељством УН, кога ће контролисати специјални представник именован од стране Савета безбедности. Другим речима, Резолуција признаје Косово и Метохију као саставни део Југославије и Србије, али уводи привремену војно-цивилну администрацију, уз суспензију власти Србије на овом простору.

Резолуцији 1244 придодати су у виду Анекса 1. закључци групе Г-8, усвојених на састанку у Санкт Петербургу 6. маја 1999, и Анекс 2. који садржи принципе за решавање кризе. Све је то подведено под Главу VII Повеље УН. То је први случај да се одлуке СБ спајају са закључцима једне приватне елитистичке групе, каква је Г-8, која не поседује међународно правни легитимитет. То су перфидне методе, помоћу којих САД покушава да у систем УН уведе приватне супранационалне снаге и претвори овај орган у светску владу. Да ли ће у томе успети остаје да се види.

Анекс 2, у тачки 4. предвиђа да ће безбедност у овој српској покрајини одржавати међународне снаге „уз суштинско учешће НАТО-а“, што значи преузимање командних позиција. Са становишта правних принципа та одредаба представља парадокс. Агресор се амнестира због најтежег кривичног дела и преводи у „чувара“ мира. Тај парадокс може се само објаснити у склопу *Realpolitik*-е, коју данас следи САД, и једног новог тоталитаризма који покушава да наметне свету.

Дан пре изгласавања Резолуције потписан је у Куманову Војно-технички споразум између међународних снага (КФОР), владе Србије и Савезне Републике Југославије, који прецизира обавезе Србије у вези с размештањем међународних снага. Споразум представља саставни део привременог решења проблема Косова и Метохије. Ни у једној тачки не спомиње се ОВК, а такође ни у Резолуцији УН. Спор је постављен између двају међународних субјеката: Југославије и УН. ОВК остаје побуњеничка организација, којој је наметнута обавеза демилитаризације, што важи и за остале оружане и терористичке групе на том простору.

Уместо синхронизоване акције, повлачења југословенских снага и истовременог запоседања положаја од стране међународних снага, како то предвиђа Споразум, након повлачења југословенске војске и полиције, створен је на Косову и Метохији један вакуум силе, кога су искористиле албанске терористичке групе. Последице су биле трагичне; уследила су масовна убиства Срба и Рома од стране ОВК, пљачка имовине, рушења цркава и манастира. Према званичним подацима UNHCR од средине јуна до средине августа 1999. протерано је с Косова и Метохије 167.000 Срба и Рома а на десетине цркава и манастира је разорено. Да ли је све то била случајност? Тешко је поверовати, имајући у виду да су се САД од првог дана рата у Словенији, потом у Хрватској, БиХ и коначно на Косову сврстале уз побуњеничку страну и пружиле свестрану помоћ паравојним снагама. Снаге НАТО-а, посебно авијација, била је укључена и у протеривање 250.000 Срба из Хрватске, а то исто је ура-

дила и на Косову и Метохији. У прилог ове констатације говори и акт кога је усвојио Сенат САД 30. јуна 1999, само са два гласа против, (Foreign Operations, Export Financing and Related Programs Appropriations Act 2000), којим је Србија проглашена за „терористичку државу“, а Шиптари с Косова се овлашћују да траже одштету. Истим актом додељена је помоћ од 20 милиона долара за обуку ОВК, 160 милиона долара помоћи Косову за обнову, 85 милиона долара држави Албанији и 35 милиона долара помоћи Милу Ђукановићу.²⁵ У америчкој политици председник Црне Горе изједначен је у статусу с терористичком организацијом ОВК; дат им је исти третман.

Паралелно с протеривањем Срба текао је плански повратак 800.000 Албанаца, који су евакуисани на територију Македоније и Албаније када је отпочело бомбардовање. Враћени су у своје куће, али су запосели и куће протераних Срба. ОВК је уствари била допунска копнена снага ваздушним снагама НАТО-а. Отуда није изненађујуће да је НАТО, након окупације Косова и Метохије, уместо разоружања ОВК, преименовао ову терористичку организацију у „Заштитни корпус Косова“.

Резолуција 1244 обавезала је КФОР да „осигура безбедност и несметан повратак свих избеглих и расељених лица у њихове домове“. Догодило се, међутим, супротно; насиље је настављено. Пет година након успостављања протектората УН и окупације ове покрајине од стране НАТО-а, отпочео је 14. марта 2004. године нов организован талас насиља, који је ескалирао у наредна три дана до неслућених размера. Према речима портпарола полиције УН господина Дерека, само у ноћи између 17/18. убијено је 31 Србин, а више од 500 је рањено. Иста судбина задесила је и Роме. У рушилачком налету ОВК је разорио 16 средњовековних цркава, а тај број, према извештају Епархије Рашко-призренске, попео се на 35. Уследио је нови масовни егзодус Срба, Рома и Горанаца. Новинари домаћи и страни, који су пратили збивања забележили су: „Припадници КФОР-а и Албанци су координирано радили на протеривању српског живља“.²⁶ Цео подухват био је испланиран како би се Косово и Метохија дефинитивно очистили од Срба. Америчка пропаганда покушала је да нови талас насиља прикаже као избалансирани сукоб: насиље – освета, што им није пошло за руком. Командант јужног крила НАТО-а, адмирал Грегори Џонсон, био је приморан да призна да се радило о насилном етничком чишћењу.

Рат на тлу Југославије, од 1991. до његове последње фазе на Косову и Метохији, нашао се у фокусу светске јавности што је запрепастило многе аналитичаре и политичаре па и самог Генералног секретара УН, јер су се у свету одигравали знатно тежи и крвавији сукоби. Након што је обишао подручја захваћена оружаним сукобима у Хрватској, БиХ, Бутрос-Бутрос Гали је изјавио у Сарајеву 31. децембра 1992. да „ако би се људска трагедија мерила бројем

²⁵ Tim Weiner, Aid Bill Listing Yugoslavia as Terrorist Passes, *New York Times*, July 1, 1999.

²⁶ *Политика*, 20. марта 2004.

убијених и страдалих, или материјалним разарањима, онда данас у свету постоје много веће трагедије, но што је ова на тлу Југославије“. Турска је, на пример, 1990/91. предузела највећу офанзиву против побуњених Курда. Према званичном извештају Савета Европе, 3.500 курдских села сравњено је тада са земљом, на десетине хиљада је убијено, а број избеглица се ни данас не зна. Ратови против Авганистана и Ирака, у којима свакодневно гине на стотине цивила, светску јавност нису узнемирили. Међутим, наводна „прекомерна“ употреба силе легалних власти Југославије против побуњеничке стране, једне етничке мањине, ангажовало је све светске потенцијале: УН, регионалне организације, мреже „невладиних“ организација, тајне и полутајне организације као што је Билдерберг група, чија је делатност била фатална по судбину српског народа. Разлоге за овај несвакидашњи интерес треба тражити у околности да је рат против суверене државе Југославије био први рат у историји ове алијансе, и друго, да је тај рат био парадигма новог типа рата. Стицајем околности Југославија је постала лабораторија за испробавање разних врста „менаџмента“ за изазивање и решавање криза намењених, у првом реду, за руски простор.

Нови тип рата је стратешки комплексан и у великом делу приватизован, прилагођен ортодоксији тржишне економије. Кроз ту оптику треба посматрати опредељење САД за паравојне, терористичке па и криминалне групе, а не за легалну силу. Мобилизација за ратове ове врсте врши се на потпуно новој основи; ту су укључене тзв. „невладине“ организације, бизнис групе, транснационалне компаније, „добровољци“ из дијаспоре, плаћеници. Основна карактеристика новог типа рата је у томе да се он не води за освајање територија, него политичку и економску контролу становништва и појединих региона кроз, на пример, „борбу против тероризма“, или у циљу „заштите основних људских права“. У тим оквирима лакше је фабриковање повода за рат. Подсетимо се само на фалсификовани извештај о производњи оружја за масовно уништење у Ираку. Али треба исто тако истаћи, да је у тим ратовима тешко разграничити агресију која долази споља, и репресију која долази изнутра од паравојних снага, као што је то случај био на Косову. Поједини теоретичари називају нови тип рата „приватним или неформалним“. Међутим, мислим да је много бољи назив „постмодерни рат“, који користи знатно већи број писаца. У сваком случају нови тип рата, тј. нови тип организованог насиља, саставни је део идеологије глобализма. Транснационална мрежа компанија, која у својим рукама држи ратну индустрију, има свој особени глобалистички идентитет.

ПОЗАДИНА РАТНИХ ОПЕРАЦИЈА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Као што је истакнуто у уводном делу овог рада територија Југославије упала је у неколико различитих геостратешких планова. Отуда и позадина рата против Југославије не може бити објашњена на једнообразан начин, у од-

носу на ратна дејства у појединим федералним јединицама. Ваздушни рат против Југославије 1999. званично је правдан наводном „хуманитарном катастрофом“. Данас то образложење служи „само за подсмех“ како је то умесно приметити један амерички новинар. И Хитлер је користио исту терминологију приликом инвазије на Судетску област 1938. и агресију на Пољску годину дана касније. Отуда се намеће питање који су стварни мотиви САД и НАТО-а да свој први рат усмери против Југославије? Који је циљ протеривања српског становништва из Хрватске, с Косова и Метохије, уз брисање трагова његовог вековног постојања на тим просторима, а све уз помоћ НАТО-а. Какав је биланс тог рата и какве су даље перспективе за Србију и Црну Гору?

Чомски посматра улогу САД на Косову кроз концепт империјализма, односно као „осавремењену варијанту традиционалне праксе која је била онемогућена у биполарном светском систему... Када више нема претње од Совјетског Савеза, победници хладног рата слободније спроводе своју вољу под маском добрих намера, али у корист својих интереса, који су далеко изван царства просвећености“.²⁷ Један израелски коментатор сматра „да су нова правила игре враћање у колонијалну еру када се прибегавало сили заоденутој у моралну правичност“.²⁸ Бројни аналитичари објашњавају политику САД према Србији у стилу неоварваризма, који се појавио у победничкој еуфорији. Познати вашингтонски институт Като окарактерисао је бомбардовање као „срамни акт“. Америка је напала једну земљу која никог није напала. Београд је „крив само зато што је покушао да успостави контролу над унутрашњом сепаратистичком побуном у једној од својих провинција“.

Неспорни су закључци наведених теоретичара, али у односу на Космет потребна су и додатна објашњења.

Економски значај Косова и Метохије не може се искључити из разматрања. Још у Рамбујео разрађен је план (одељак 4а Споразума) о економској стратегији у односу на покрајину. Међународни монетарни фонд изразио је посебан интерес за Трепчу.²⁹ Током бомбардовања председник САД осврнуо се на тај проблем, наглашавајући да је „америчкој економији потребна отвореност широм света. У томе је значај Косова... реч је о глобализму насупротив трибализму“.³⁰ Још 1997. САД је издвојио идентитет Косова од Југославије и Србије. По одобрењу Конгреса у Приштини је отворено званично представништво САД, које, по речима тадашњег министра Мадлен Олбрајт, „заступа америчке интересе и служи као платформа за све наше напоре на Косову“.³¹

²⁷ Ноам Чомски, *Нови милитаристички хуманизам – лекције Косова*, Београд, 2000, стр. 19.

²⁸ *Op. cit.*, стр.16.

²⁹ Chris Hedges, *Below it All in Kosovo. A War's Glistening Prize*, *New York Times*, July 8, 1998.

³⁰ *National Post* (Toronto), June 23, 1999.

³¹ U.S. Department of State Dispatch, October 1999. p 16.

Међутим, одлучујући чинилац у америчкој политици према Балкану у целини, посебно Косову и Метохији, као њеном централном делу је геостратешки. Балкан је изузетно значајан део пројекта, кога је Брежински назвао „свеобухватном геостратегијом за Евроазију“. По речима генерала Одома стављање НАТО амбреле над Косовом „аналогно је стављању амбреле над Западном Европом 1950“.³²

Косовска криза интензивирана је у тренутку када је доведен у питање кредибилитет НАТО-а, и водство САД у њему. Неспоразуми између европских партнера и САД довели су до понижења НАТО-а у очима света. За Клинтонна алтернативе није било: или заједнички рат, или распад НАТО-а. Клинтонна администрација желела је „да убије довољно Срба и разори довољно њихову ратну машину, како би спречила пораз много слабијих побуњеничких снага, али не толико да побуњенике охрабри да су сами извојевали победу.“³³ Снаге НАТО-а окупирале су Косово, успоставиле највећу војну базу у Европи, али неспоразуми између савезника нису окончани. Глави европски савезници: Немачка и Француска, ставиле су до знања Вашингтону да нису вољне да му дају *carte blanche* у погледу даљег похода у Азији. Америка је кренула у рат против Ирака, претежно с бившим социјалистичким земљама, али сваким даном остаје све усамљенија.

Косово ипак остаје значајан терен преко кога је планиран нафтовод који би ишао од Бургаса у Бугарској, према јужном Јадрану, а завршавао би у луци Бар. Овај нафтовод избио је у први план, након што се Кина укључила у битку око каспијске нафте. САД су приморале две каспијске државе Азербејџан и Туркменистан да прихвате изградњу транскаспијског нафтовода који се завршава у Турској. После десетогодишњег рада и милијардских инвестиција, нафтовод је пуштен у погон маја 2005. Међутим, Кина је још 1998. закључила с Азербејџаном војно-економски уговор, на основу кога је Кинеска национална компанија отворила 100 нових погона нафте у овој земљи, и данас највећи део нафте из те земље иде у Кину. САД су биле присиљене да се окрену Црном мору и Балкану.

ЗАКЉУЧАК

После петогодишње окупације од стране НАТО-а, и протектората УН, јужна српска покрајина претворена је у хаос. Сваку окупацију Косова и Метохије у прошлости, од отоманске до нацистичко фашистичке Србије у целини, или само дела њене територије, српски народ платио је данком у крви. Али,

³² William Odom, Making NATO Interventions work: an American Viewpoint, *Strategic Review*, Spring 2000, p. 1.

³³ Barton Gellman, In the End, Allies See No Credible Alternative, *Washington Post*, March 23, 1999.

истини за вољу треба признати да је сваки од наведених окупатора имао бар извесног осећања за културну баштину, па је поштедео историјске споменике као општечовечанске вредност, што није случај с овом последњом окупацијом од стране НАТО-а.

Следећи модел операција које су САД примениле у рату против Југославије, у Хрватској, БиХ, и на Косову ангажовали су своју „приватну“ војну корпорацију Дуп–Согр којој је, по речима америчког аналитичара, поверена контрола над повлачењем српске војске, али и организовани изгон српског народа. „Косовски стил етничког чишћења више од 150.000 Срба“, извршила је ова корпорација на исти начин као што је то учинила у Хрватској „сестринска“ корпорација Military Professional Resource Inc.³⁴ Албанској терористичкој организацији ОВК дата је пуна слобода да руши и пали све пред собом, пљачка, убија и масакрира цивиле без страха од одмазде. Војска Југославије била је принуђена на повлачење, чиме је Србији и Црној Гори оспорено право на самоодбрану коју јој гарантује Повеља УН.

Многобројне су противуречности у ставовима САД; према званичном саопштењу њен циљ на Косову и у БиХ је стварање мултиетничких држава. Ако је то тачно поставља се питање: зашто је ЕУ и САД тако бездушно и брзоплето разорили Југославији која је била и мултиетничка и мултиконфесионална?

Тромесечно бомбардовање Србије и Црне Горе правдано је жељом да се заштите „основна људска права“ на Косову и Метохији. Међутим, процес кроз који управо пролазимо, дефинисан као „решавање коначног статуса Косова и Метохије“, у бити је једна перфидна игра, у којој се људска права покушавају прекомпоновати у територијална, или прецизније у одузимање Србији њених историјских територија. Заштита људских права, и права на територијални суверенитет, су два одвојена проблема која падају под различит правни режим. Генерална скупштина УН је у неколико својих резолуција недвосмислено истакла, да право на самоопредељење не може бити основ за решавање мањинских проблема.

По себи се разуме да национални интереси једне мале земље, као што је Србија и Црна Гора, не могу бити артикулисани ван процеса у међународној заједници, али то не значи да морамо прихватити садањи деградирајући положај. У једном новом геополитичком амбијенту потребно нам је ново осмишљавање будућности, не на бази сервилности, што данас чине наши политичари, него на бази борбе за истину и примену правних правила.

Са становишта општег међународног права, и Повеље УН, проблем легитимитета државе представља централну тачку у решавању међународних проблема. Следствено томе проблем Косова и Метохије представља проблем односа државе и једне побуњеничке етничке мањине, у конкретном случају албанске. Идентитет једне државе утврђује се према већинској нацији, а све

³⁴ Ann R. Marcuzen, The Case Against Privatizing National Security, *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institution*, Vol. 16, No 2/2003, p. 489–490.

остале етничке или националне скупине представљају мањине. Према томе, ма и пет Срба остало на Косову, они су већински народ, а не мањина, како се то злонамерно протурало у штампи.

У свим цивилизованим државама света проблем мањина решава се на бази реципроцитета. У Албанији је српска мањина подвргнута најгрубљој тортури и асимилацији, а да то није забринуло светску јавност, на жалост ни наше политичаре. Ипак остао је један знатан део српског народа у тој земљи, који је очувао свој идентитет и који заслужује заштиту, исту ону коју уживају и коју ће уживати албанска мањина на Косову и Метохији. Предуслов за решавање овог проблема представља утврђивање тачног броја свих становника на Косову. На жалост данас се не зна колико људи живи на Косову и Метохији, с обзиром на то да је албанска мањина одбијала учешће у попису становништва. Поуздано се може тврдити да је огроман број Албанаца данас илегално усељен на Косово, па према томе не може уживати ни мањинска права. Тај ни мало лак проблем, треба решавати по истим начелима, по којима то решавају САД према Мексику, или Француска у односу на илегалне имигранте са севера Африке.

Косово и Метохија није само територија, то је суштински део бића српског народа, и његово отуђење значило би постепену смрт и ишчезавање српског народа из историје.

У еуфоричној клими која је завладала у Европи 1991. није се много размишљало о последицама разарања једне земље. Тада се удовољавало дневно-политичким интересима, у првом реду Немачке и Ватикана. Данас после болних искустава, и неуспеха које је доживела САД у ратовима, дубље и темељитије се размишља о будућности света; ту постоје шансе за Србију и Црну Гору и преиспитивање положаја српског народа на целом простору некадашње Југославије.

Smilja Avramov

THE INTERNATIONAL LEGAL ASPECT OF THE CRISIS IN KOSOVO AND METOHIA

S u m m a r y

The problems in Kosovo and Metohia can be understood and solved only in the context of the processes that affected the former Yugoslavia in 1990/91: the war started by the secessionists in Slovenia and Croatia, with the support and active participation of Germany, Austria and the Vatican, followed by the other members of NATO under the leadership of the U.S. This was an international war, an aggression

against a legally protected subject of international law – the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRJ), within whose bounds a civil war with ethnic and religious determinants was waged. The theater of war shifted from Slovenia through Croatia to Bosnia-Herzegovina, finally ending with Kosovo and Metohia. For the purposes of covering up the most serious crime – the crime against peace, the propaganda of the Western countries portrayed these events as a series of wars, which is something that can neither be accepted nor proven.

Officially, the U.S. goal in Kosovo, as well as in B-H, is the formation of multi-ethnic states. If this is indeed true, then the question remains as to why the E.U. and the U.S. destroyed Yugoslavia, which was both multi-ethnic and multi-confessional. In the euphoric climate that overcame Europe in 1991, no thought was given to the consequences of destroying Yugoslavia; instead the priority was to appease the pragmatic political interests of Germany and the Vatican. The bombing of Serbia and Montenegro in 1999 was justified by an alleged desire to protect „basic human rights“ in Kosovo and Metohia; however, the „solution of the final status of Kosovo and Metohia is a perfidious game in which human rights are attempted to be recomposed into territorial ones, that is, into snatching away Serbia's historical territories. The protection of human rights and the right to territorial sovereignty are separate problems that fall under a different legal regime. In several of its resolutions, the U.N. General Assembly has emphasized that the right to self-determination cannot be the basis for solving minority problems. However, behind official U.S. pronouncements hides a decisive, geostrategic factor in American policy toward the Balkans and, especially, Kosovo and Metohia. The Balkans are an exceptionally important part of the project of an „all-encompassing geostrategy for Eurasia:“ placing a NATO umbrella over Kosovo is „analogous to placing the umbrella over Western Europe in 1950.“

Just as all the previous occupations of Kosovo and Metohia, from the Ottoman to the Nazi-Fascist occupation of all of Serbia or only a part of its territory, the newest NATO occupation and the U.N. protectorate have exacted a great price upon the Serbian people. As was the case with its other operations in the war against Yugoslavia, in Croatia and B-H, the U.S. engaged its own „private“ military corporation in Kosovo, entrusting it with control over the withdrawal of the Serbian army but also with the organization of the expulsion of the Serbian people. The „Kosovo style of ethnically cleansing more than 150,000 Serbs“ was carried out by this corporation in the same way as it was done by its „sister“ corporation in Croatia. However, while each of the previous occupiers had at least some feeling for the cultural heritage and, as a result, spared the historical monuments, this has not been the case with the present NATO occupation.

The national interests of a small country such as Serbia and Montenegro cannot be articulated outside the processes going on within the international community, but this doesn't mean that we have to accept a degrading position. In the new globalist environment, a new thinking about the future is needed, not on the basis of

servility but on the basis of a struggle for truth and the application of legal norms. From the standpoint of general international law and the U.N. Charter, the problem of state legitimacy is the central point in the solution of international problems. The problem of Kosovo and Metohia is a problem of the relationship of the state with a rebellious Albanian ethnic community. In civilized countries, the problem of minorities is solved on the basis of reciprocity but, while in Albania the Serbian minority is subjected to the harshest torture and assimilation, geostrategic reasons are demanding the formation of a new state on behalf of the Albanian minority in Kosovo and Metohia.

Key words: Kosovo and Metohia, Serbia, international law, secessionism, crime against peace.